

EL NOSTRE PATRIMONI

CULTURA

Quart i la terrissa negra

La terrissa negra és dins de la indústria artesanal de Quart la que gaudeix de més notorietat. Els seus orígens els trobem a mitjans del S. XV, quan els terrissers de negra de St. Dalmai es van instal·lar a Quart per la idoneïtat de la seva terra argilosa.

El secret per fer terrissa negra està en la tècnica de cocció. Quan els artesans creien que l'obra estava cuïta cremaven uns 15 o 20 feixos de feixina verda i molla i tancaven el forn. Aquesta feixina provocava fum i desprenia un gas molt espès que penetrava dins els porus de les peces. La disminució del tiratge del foc i la substitució de l'oxigen per fum provocaven un procés químic de reducció que impregnava de color negre les peces de dins el foc.

Les especials característiques que experimentava aquest fang un cop tractat permetia construir atuells de grans dimensions, impensables en altres centres terrissers. La terrissa negra de Quart és significativa per les formes panxudes dels atuells, d'una

El cossi és la peça més característica de l'obra negra

gran sobrietat i austeritat, que es limitaven a unes línies horitzontals que servien al terrisser de punt d'orientació a l'hora de col·locar les nanses a la peça. Un altre guarniment consistia en unes línies ondulades fetes amb la "pinta", que a vegades anaven paral·leles o creuades en la peça.

Una altra característica d'aquesta terrissa de Quart és que, a diferència de la "roja", degut a la seva peculiar tècnica de cocció tenia molt poca porositat, i per tant molta imper-

meabilitat. Aquesta tècnica de cocció feia possible fer de l'atuell un recipient idoni per contenir líquids.

L'obra negra

De tots els atuells fets amb terrissa negra el més característic era el cossi. La seva principal característica era les seves grans dimensions, ja que podia emmagatzemar des de 50 l. fins a 1.000 l. Aquest fet la feia una peça difícil de modelar pel que únicament el podia aixecar un mestre terrisser.

La terrissa negra permetia construir atuells de grans dimensions, impensables en altres centres terrissers

La magnitud del cossi, a més, impossibilitava l'ús d'un torn clàssic, pel que s'havia de fer servir un torn tot ell fet de fusta d'olivera, format per una gran base que li donava estabilitat sobre el qual puja un eix que aguanta quatre braços horitzontals, damunt dels quals hi havia un rodell. Per poder crear un cossi d'aquestes dimensions calien dos persones: l'aprenent, que feia rodar el torn; i el terrisser, que dret l'anava modelant.

A més del cossi, a Quart es feien altres peces amb terrissa negra, com per exemple atuells relacionats amb el camp (ansat fumer, els abeuradors d'aviram i de porcs, el catúfol,...), amb els hàbits domèstics (l'ampolla, l'escalfeta, el maridet,...), amb la mediació o conducció de líquids (el càntir, el mallal, la tramostera, l'embut,...), o amb la construcció (teules).